četrtek, 17. september 2020

P9_TA(2020)0227

Čim večje izkoriščanje potenciala stavbnega fonda EU za energetsko učinkovitost

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 17. septembra 2020 o čim večjem izkoriščanju potenciala stavbnega fonda EU za energetsko učinkovitost (2020/2070(INI))

(2021/C 385/08)

Evropski parlament,

— ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) in zlasti člena 194,

— ob upoštevanju evropskega stebra socialnih pravic, ki so ga Evropski parlament, Svet in Komisija predstavili na socialnem vrhu za pravična delovna mesta in rast 17. novembra 2017 v Göteborgu,

— ob upoštevanju sporazuma, sprejetega na 21. konferenci pogodbenic Okvirne konvencije Združenih narodov o spremembi podnebja 12. decembra 2015 v Parizu (Pariški sporazum),

— ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 11. decembra 2019 o evropskem zelenem dogovoru (COM(2019)0640),

— ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 28. novembra 2018 z naslovom „Čist planet za vse – evropska strateška dolgoročna vizija za uspešno, sodobno, konkurenčno in podnebno nevtralno gospodarstvo“ (COM(2018)0773),

— ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 10. marca 2020 z naslovom „Nova industrijska strategija za Evropo“ (COM(2020)0102),

— ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 11. marca 2020 z naslovom „Novi akcijski načrt za krožno gospodarstvo – za čistejšo in konkurenčnejšo Evropo“ (COM(2020)0098),

— ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 20. septembra 2011 z naslovom Časovni okvir za Evropo, gospodarno z viri (COM(2011)0571) in v njem napovedanega okoljskega odtisa izdelkov,

— ob upoštevanju posebnega poročila Evropskega računskega sodišča št. 11/2020 z dne 28. aprila 2020 z naslovom Energijska učinkovitost stavb: še vedno je potreben večji poudarek na stroškovni učinkovitosti,

— ob upoštevanju sklepov Evropskega sveta z dne 12. decembra 2019,

— ob upoštevanju sklepov Sveta z dne 25. junija 2019 o prihodnosti energetskih sistemov v energetski uniji, s katerimi naj bi zagotovili energetski prehod ter doseganje energetskih in podnebnih ciljev do leta 2030 in pozneje,

— ob upoštevanju Amsterdamskega pakta, s katerim je bila vzpostavljena agenda EU za mesta, sprejetega 30. maja 2016 na neformalnem srečanju ministrov EU, pristojnih za mestno politiko,

— ob upoštevanju Leipziške listine o trajnostnih evropskih mestih, sprejete na neformalnem srečanju ministrov EU, pristojnih za urbani razvoj, 24. in 25. maja 2007,

— ob upoštevanju Direktive 2012/27/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o energetski učinkovitosti, kakor je bila spremenjena z Direktivo (EU) 2018/2002 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o spremembi Direktive 2012/27/EU o energetski učinkovitosti ([1]),

([1]) UL L 328, 21.12.2018, str. 210.

— ob upoštevanju Direktive 2010/31/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. maja 2010 o energetski učinkovitosti stavb, kakor je bila spremenjena z Direktivo (EU) 2018/844 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2018 o spremembi Direktive 2010/31/EU o energetski učinkovitosti stavb in Direktive 2012/27/EU o energetski učinkovitosti ([2]),

— ob upoštevanju Direktive (EU) 2018/2001 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov ([3]),

— ob upoštevanju Uredbe (EU) 2018/1999 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o upravljanju energetske unije in podnebnih ukrepov, spremembi uredb (ES) št. 663/2009 in (ES) št. 715/2009 Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EU, 2012/27/EU in 2013/30/EU Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv Sveta 2009/119/ES in (EU) 2015/652 ter razveljavitvi Uredbe (EU) št. 525/2013 Evropskega parlamenta in Sveta ([4]),

— ob upoštevanju Direktive (EU) 2019/944 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. junija 2019 o skupnih pravilih notranjega trga električne energije in spremembi Direktive 2012/27/EU ([5]),

— ob upoštevanju Uredbe (EU) 2019/943 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. junija 2019 o notranjem trgu električne energije ([6]),

— ob upoštevanju Uredbe (EU) št. 305/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. marca 2011 o določitvi usklajenih pogojev za trženje gradbenih proizvodov in razveljavitvi Direktive Sveta 89/106/EGS ([7]),

— ob upoštevanju Direktive Sveta 2003/96/ES z dne 27. oktobra 2003 o prestrukturiranju okvira Skupnosti za obdavčitev energentov in električne energije ([8]),

— ob upoštevanju Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2000/60/ES z dne 23. oktobra 2000 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju vodne politike ([9]),

— ob upoštevanju Direktive Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst ([10]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 15. januarja 2020 o evropskem zelenem dogovoru ([11]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 28. novembra 2019 o izrednih podnebnih in okoljskih razmerah ([12]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 14. marca 2019 o podnebnih spremembah – evropska strateška dolgoročna vizija za uspešno, sodobno, konkurenčno in podnebno nevtralno gospodarstvo v skladu s Pariškim sporazumom ([13]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 25. oktobra 2018 o vzpostavitvi infrastrukture za alternativna goriva v Evropski uniji: čas je za ukrepanje ([14]),

---

([2]) UL L 156, 19.6.2018, str. 75.
([3]) UL L 328, 21.12.2018, str. 82.
([4]) UL L 328, 21.12.2018, str. 1.
([5]) UL L 158, 14.6.2019, str. 125.
([6]) UL L 158, 14.6.2019, str. 54.
([7]) UL L 88, 4.4.2011, str. 5.
([8]) UL L 283, 31.10.2003, str. 51.
([9]) UL L 327, 22.12.2000, str. 1.
([10]) UL L 206, 22.7.1992, str. 7.
([11]) Sprejeta besedila, P9_TA(2020)0005.
([12]) Sprejeta besedila, P9_TA(2019)0078.
([13]) Sprejeta besedila, P8_TA(2019)0217.
([14]) Sprejeta besedila, P8_TA(2018)0438.

četrtek, 17. september 2020

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 6. februarja 2018 o pospeševanju inovativnosti na področju čiste energije ([15]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 13. septembra 2016 o poročilu Na poti k novi zasnovi energetskega trga ([16]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 13. septembra 2016 o strategiji EU za ogrevanje in hlajenje ([17]),

— ob upoštevanju člena 54 Poslovnika,

— ob upoštevanju mnenja Odbora za okolje, javno zdravje in varnost hrane,

— ob upoštevanju poročila Odbora za industrijo, raziskave in energetiko (A9-0134/2020),

A. ker so stavbe odgovorne za približno 40 % porabe energije in 36 % emisij CO_2 v EU, zato je njihova temeljita prenova, tudi če je postopna, ključna za dosego cilja EU, da bodo emisije toplogrednih plinov do leta 2050 ničelne;

B. ker je stavbni sektor največji samostojni porabnik energije v EU in ker 97 % stavb v EU ni energijsko učinkovitih, samo 0,2 % stanovanjskih objektov v EU pa se vsako leto prenovi ali postopno prenavlja, in ker bo več kot 94 % današnjih stavb stalo tudi še leta 2050, večina hiš, šol in uradov, v katerih bomo takrat bivali, pa je že zgrajenih;

C. ker ogrevanje prostorov in vode predstavlja približno 80 % porabe energije gospodinjstev, saj ima polovica stavb v EU individualne kotle, ki so bili nameščeni pred letom 1992, njihova učinkovitost pa je največ 60-odstotna, in ker je 22 % samostojnih plinskih kotlov, 34 % električnih kotlov, 47 % oljnih kotlov in 58 % kotlov na premog starejših od svoje tehnične življenjske dobe;

D. ker bi lahko z zvišanjem stopenj prenove na skoraj 3 % in obnovo 210 milijonov obstoječih stavb ustvarili do 2 milijona delovnih mest ([18]) v gradbenem sektorju, v katerem se ustvari približno 9 % BDP Unije in je pomemben del strategije prenove po krizi zaradi COVID-19 ter bi lahko prispeval k čistemu gospodarstvu v okviru evropskega zelenega dogovora;

E. ker ima baza podatkov EU o energijski učinkovitosti stavb ključno vlogo pri spremljanju in izboljšanju splošne energijske učinkovitosti stavb v EU, saj zagotavlja zanesljive, skladne in zlahka primerljive podatke;

F. ker bi lahko z ukrepi za boljšo energijsko učinkovitost stavbnega fonda EU izboljšali kakovost življenja vseh prebivalcev, zaradi česar je glavni izziv zmanjšati breme gospodinjstev v Evropski uniji, ki se spopadajo z energijsko revščino in jih je po ocenah 50 milijonov, znižati račune za porabljeno energijo ter ustvariti udobna, cenovno dostopna in energijsko učinkovita stanovanja za vse;

([15]) UL C 463, 21.12.2018, str. 10.
([16]) UL C 204, 13.6.2018, str. 23.
([17]) UL C 204, 13.6.2018, str. 35.
([18]) Ürge-Vorsatz, Diana, Tirado-Herrero, Sergio, Fegyverneky, Sándor, Arena, Daniele, Butcher, Andrew in Telegdy, Almos, *Employment Impacts of a Large-Scale Deep Building Energy Retrofit Programme in Hungary*(*Vplivi programa temeljite energetske nadgradnje stavb na zaposlovanje na Madžarskem*), 2010; Janssen, Rod in Staniaszek, Dan, *How Many Jobs? A Survey of the Employment Effects of Investment in Energy Efficiency of Buildings*(*Koliko delovnih mest? Anketa o vplivih naložb v energijsko učinkovitost stavb na zaposlovanje*), The Energy Efficiency Industrial Forum, 2012.

G. ker Svetovna zdravstvena organizacija (SZO) ocenjuje, da ljudje približno 90 % časa preživijo v stanovanjskih in nestanovanjskih stavbah ter da zaradi slabe kakovosti zraka v zaprtih prostorih ([19]) vsako leto prezgodaj umre več kot pol milijona Evropejcev, in ker se s pravilnim prezračevanjem z odpiranjem oken in naravno dnevno svetlobo izboljšuje kakovost zraka v domovih ljudi, kar prispeva k boljšemu zdravju in je postalo še zlasti pomembno med sedanjo krizo zaradi COVID-19;

H. ker je pozval k „reviziji direktive o energetski učinkovitosti in direktive o energetski učinkovitosti stavb v skladu z ambicioznejšimi podnebnimi cilji EU ter k okrepitvi njihovega izvajanja s pomočjo zavezujočih nacionalnih ciljev ([20]);

I. ker so za dosego energijsko učinkovitega stavbnega fonda ter uresničitev cilja Unije o energetski učinkovitosti za leto 2030 potrebne naložbe v višini najmanj 282 milijard EUR v prenovo evropskega stavbnega fonda ter pametna kombinacija doslednega izvajanja obstoječih politik, novih pobud politike za postopno opuščanje uporabe stavb, ki so najmanj energijsko učinkovite, nadaljnjih ustreznih mehanizmov financiranja ter naložb v inovativne rešitve;

J. ker naj bi bili programi celovite prenove celostni, postavljali energijsko učinkovitost na prvo mesto ter bili osredotočeni na širše ekosisteme sosesk, pri čemer bi morali obsegati zahtevne cilje glede zmanjšanja porabe energije za posamezne stavbe; ker ti programi temeljijo na dobri praksi in se šteje, da so sestavljeni iz treh glavnih stebrov:

   (a) tipologije gradnje in gradbenih materialov, za kar sta potrebna poglobljeno znanje o starosti, uporabi in načinu gradnje stavb ter njihovem potencialu za energijske prihranke, pa tudi opis vrst materialov, ki jih je treba uporabljati v celotnem postopku prenove, vključno z učinkom, ki ga imajo v celotnem življenjskem ciklu;

   (b) zagotavljanja trajnostnih virov energije in dostopa do njih, in sicer energije iz obnovljivih virov na kraju samem in v bližini, vključno s sistemi daljinskega ogrevanja in hlajenja ali uporabo hranilnikov toplote stavb, storitev komunikacije med vozili in okolico (V2X) ter drugimi možnostmi za prilagoditev, ki omogočajo sektorsko povezovanje;

   (c) koristi za skupnost/družbene koristi, in sicer vključevanje lokalnih skupnosti v vse projekte in programe energetske prenove, da bi obravnavali težave, kot so energijska revščina, pomanjkanje tehničnih in/ali finančnih virov ter informacijske vrzeli;

K. ker se z izvajanjem tega tristebrnega pristopa zagotavlja, da je pri zasnovi programov celovite prenove in njihovem izvajanju poudarek na širših koristih, ki jih ljudem in skupnostim prinaša energijska prenova, kot so energijska učinkovitost, odpornost na podnebne spremembe, industrijska konkurenčnost, trajnost, socialna vključenost in dostopnost;

Soseske in skupnosti

1. poudarja vlogo sosesk in skupnosti ter drugih akterjev, kot so lokalni in regionalni organi ter mala in srednja podjetja, v programih celovite prenove v okviru „celostnega“ pristopa k prenovi, da bi v skladu z direktivo o energetski učinkovitosti stavb do leta 2050 nastal energetsko zelo učinkovit in podnebno nevtralen stavbni sektor;

2. poziva, naj bodo stavbne in prenovitvene politike celovite in vključujoče, naj prispevajo k podnebnim ciljem EU, naj zajemajo programe celovite prenove, ki združujejo lokalne vrednostne verige, socialne storitve in cenovno dostopnost, pripravljenost na pametne sisteme, primerne, zdrave notranje bivanjske in okoljske pogoje, mobilnost ter tehnično,

([19]) Svetovna zdravstvena organizacija: *Over half a million premature deaths annually in the European Region attributable to household and ambient air pollution* (*Več kot pol milijona prezgodnjih smrti na leto v evropski regiji je mogoče pripisati onesnaženosti zraka v gospodinjstvih in zunanjega zraka*).

([20]) Resolucija Evropskega parlamenta z dne 15. januarja 2020 o evropskem zelenem dogovoru, Sprejeta besedila, P9_TA(2020)0005.

industrijsko in energijsko učinkovite funkcije stavb, ter naj omogočajo proizvajanje in izmenjavo energije iz obnovljivih virov na kraju samem ali v bližini ter prožnost pri prilagajanju odjema, omogočajo pa naj tudi uporabo presežne toplote in hlada iz bližnjih industrijskih obratov, lokalnih prevoznih sistemov ali plovnih poti, če je to trajnostna rešitev;

3. poudarja, da imajo državljani pomembno vlogo pri prenovi stanovanjskega fonda, da je treba oblikovati učinkovita orodja in primere dobre prakse ter da je treba zagotoviti razpoložljivost vseh možnih informacij in znanja na lokalni ravni, tudi tehničnih možnosti (npr. pametni števci); poleg tega priznava spodbude, ki jih dajejo energetske skupnosti, s tem ko povezujejo državljane, jih obveščajo in spodbujajo, naj začnejo sami prenavljati stavbo in/ali proizvajati energijo iz obnovljivih virov, in poziva k pripravi celovitega svežnja ukrepov politike za širitev teh pristopov;

4. poziva Komisijo, naj oceni vpliv gentrifikacije in izrinjanja stanovalcev iz sosesk ter razlike v spolih in položaj ranljivih prebivalcev; meni, da bi lahko s pristopom na ravni skupnosti, ki bi spremljal zaščitne ukrepe na regulativni ravni, ohranili obstoječe skupnosti in ustvarili pobude, ki so bistvene za čim večjo energijsko učinkovitost ter spodbujanje potrebnih zasebnih in javnih naložb; poudarja, da je treba podpirati najranljivejše prebivalce ter jim omogočiti dostojne življenjske pogoje, udobje in zdravje, ter poudarja, kako pomembno vlogo imajo socialna stanovanja;

5. poudarja, da se lastništvo stavb, predpisi o stanovanjskih najemnih razmerjih, število lastnikov stanovanj in najemnikov ter možnosti za naložbe, programi stanovanjske podpore, vremenski pogoji in energijski sistemi med državami razlikujejo; meni, da mora strategija o valu prenove upoštevati različne okoliščine v posameznih državah članicah tudi v skladu s celovitimi nacionalnimi energetskimi in podnebnimi načrti; zlasti poudarja, da prenove ne bi smele povzročiti nevzdržnih najemnin za najemnike;

6. poudarja obseg energijske revščine v Uniji, ki po ocenah vpliva na vse do 50 milijonov gospodinjstev ([21]); meni, da bi moral biti eden osrednjih cilje vala prenov in s tem povezanih prihodnjih pobud odpraviti energijsko revščino in zagotoviti zdrave in varne življenjske pogoje za vse; pozdravlja namen Komisije, da se posebej posveti prenovi energijsko revnih gospodinjstev, in poudarja pomen sprejetja ukrepov za energijske prihranke ter spodbujanja energijsko učinkovitih potrošniških navad in sprememb v vedenju; poudarja, da mora biti javni sektor vodilni na tem področju;

7. poudarja, da so stranke takoj sprejele točke „vse na enem mestu“ za energijsko prenovo stavb kot pregledno in dostopno svetovalno orodje, ki podpira združevanje projektov in ponovljivih modelov, obveščanje o finančnih sredstvih tretjih oseb, usklajevanje in spremljanje prenov, hkrati pa zagotavlja krepitev zmogljivosti občin ter dejavno sodelovanje lokalnih akterjev, kot so energetske skupnosti, organizacije potrošnikov, lokalna združenja podjetnikov, tudi iz gradbenega sektorja, in stanovanjske zadruge, v celotnem postopku;

8. opozarja, da so za doseganje konkretnih rezultatov na področju energetske učinkovitosti obstoječega stavbnega fonda potrebna javna in zasebna prizadevanja; poudarja, da je treba storitve svetovanja na enem mestu ne le oblikovati, temveč jih tudi podpirati in trg stalno oskrbovati z dinamičnim seznamom projektov, vključno z manjšimi projekti; meni, da bo oblikovanje točke „vse na enem mestu“ na regionalni ali lokalni ravni zagotovilo boljši dostop do mehanizmov financiranja;

9. pozdravlja predlog o odprtih platformah v okviru evropskega zelenega dogovora; poudarja, da morajo biti pregledne, večstopenjske in vključujoče, da morajo obsegati širok krog zainteresiranih strani in premoščati razdrobljenost stavbnega sektorja; opozarja, da morajo biti namen platform doseči do leta 2050 energetsko zelo učinkovit in razogljičen stavbni fond, ter meni, da bi morali z njimi odpravljati ovire za prenovo in vključevati državljane v doseganje soglasja na podlagi potreb skupnosti;

([21]) Sporočilo Komisije z dne 11. decembra 2019 o evropskem zelenem dogovoru (COM(2019)0640).

10. poudarja, da bi morali z regionalnimi platformami določati merljive cilje, si prizadevati za oblikovanje časovnih načrtov in organizirati redne izmenjave z obstoječimi platformami za usklajeno ukrepanje na podlagi direktive o energetski učinkovitosti, direktive o energetski učinkovitosti stavb in direktive o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov ([22]), pa tudi z obstoječimi agencijami in organi v državah članicah, da bi čim bolj povečale svoj vpliv; je prepričan, da so platforme pomembno orodje za izvajanje celovitih programov prenove stavb in podpirajo države članice pri izvajanju njihovih dolgoročnih strategij prenove;

11. je seznanjen z novo Leipziško listino, ki bo sprejeta med nemškim predsedovanjem, in se strinja, da imajo mesta ključno vlogo pri korenitem zmanjšanju emisij toplogrednih plinov in izboljšanju energijske učinkovitosti; meni, da bo prenova stavb precej pripomogla k izpolnjevanju teh ciljev, hkrati pa bo prek odpornih sosesk spodbujala pravična, zelena in produktivna mesta; poziva nemško predsedstvo Sveta EU, Komisijo in države članice, naj zagotovijo, da bodo imela mesta zlasti zaradi potrebe po gospodarskem okrevanju na voljo potrebne in neposredno dostopne vire financiranja prenovitvenih ukrepov;

12. poziva Komisijo, naj sprejme politiko, ki bi spodbujala programe celovite prenove na ravni skupnosti in regionalni ravni v državah članicah, kjer bi se izvajala temeljita prenova, tudi če bi bila postopna, potrebe stavb pa upoštevale vključujoče in vzajemno; poudarja, da so programi celovite prenove priložnost, da se ustvari več rešitev za energijo iz obnovljivih virov „na kraju samem“ in „v bližini“ ali za vzpostavitev mehanizmov odziva na povpraševanje; poziva Komisijo, naj okrepi prizadevanja v zvezi s Konvencijo županov za podnebje in energijo ter instrumentom za evropska mesta; nadalje tudi poudarja velik pomen agende za mesta in partnerstva med mesti;

13. poziva države članice, naj pooblastijo lokalne uprave za uvajanje programov celovite prenove na ravni sosesk in skupnosti, pri katerih bodo državljani v središču pozornosti, ter naj prenove ustrezno umestijo v ohranjanje otipljive evropske zgodovinske dediščine (spomenikov in stavb), od lokalnih organov pa zahtevajo, da jim predložijo povratne informacije o doseženih rezultatih in primerih dobre prakse, ki bodo upoštevani pri prihodnjem oblikovanju politik na nacionalni ravni;

14. poziva države članice, naj oblikujejo okvir za odpravljanje ločenih spodbud, na primer z zagotavljanjem točnih informacij, primernih spodbud in učinkovitega izvrševanja ([23]), ter naj za preprečitev nepravilnosti v regulativnem okviru ustrezno upoštevajo družine in skupnosti, ki živijo v energijski revščini, na primer z zahtevo, da se zanje rezervira primeren delež temeljito prenovljene tlorisne površine stavb ali s prednostno obravnavo stavb z večjo porabo ali potrato energije pri oblikovanju programov celovite prenove ter z omejevanjem višine najemnin, če to ne omejuje zmogljivosti za prenove, s katerimi se povečuje energijska učinkovitost;

15. poziva Komisijo, naj vzpostavi podporno službo za projekte prenove državljanov in izda izvedbene smernice za države članice v zvezi z zasnovo ugodnih okvirnih pogojev in enakih konkurenčnih pogojev za energetske skupnosti, ki so bile uvedene z direktivo o trgu električne energije ([24]) in direktivo o energiji iz obnovljivih virov, da bi zagotovili uspešno izvajanje in v celoti priznali koristi energetskih projektov državljanov;

16. poziva Komisijo, naj nemudoma uvede platforme, kot je navedeno v njenem sporočilu o evropskem zelenem dogovoru, in jih kot ključno prednostno nalogo vključi v programe celovite prenove; poudarja, da bi morale programe celovite prenove v skladu z zavezami iz direktive o energetski učinkovitosti stavb spremljati pobude EU za razširjanje dobre prakse za ponovljivost programov, deljenje zmogljivosti, povezovanje sektorjev in zaščitne ukrepe za skupnosti, ki se spopadajo z energijsko revščino;

([22]) Direktiva (EU) 2018/2002 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o spremembi Direktive 2012/27/EU o energetski učinkovitosti (UL L 328, 21.12.2018, str. 210); Direktiva (EU) 2018/844 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2018 o spremembi Direktive 2010/31/EU o energetski učinkovitosti stavb in Direktive 2012/27/EU o energetski učinkovitosti (UL L 156, 19.6.2018, str. 75); Direktiva (EU) 2018/2001 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov (UL L 328, 21.12.2018, str. 82).

([23]) Castellazzi, L., Bertoldi, P., Economidou, M., *Overcoming the split incentive barrier in the building sectors: unlocking the energy efficiency potential in the rental & multifamily sectors* (*Odpravljanje ovire ločenih spodbud v stavbnih sektorjih: izkoriščanje potenciala energetske učinkovitosti v sektorjih najema in večdružinskih hiš*), Luxembourg, Urad za publikacije Evropske unije, 2017, https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC101251/ldna28058enn.pdf

([24]) Direktiva (EU) 2019/944 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. junija 2019 o skupnih pravilih notranjega trga električne energije in spremembi Direktive 2012/27/EU (UL L 158, 14.6.2019, str. 125).

četrtek, 17. september 2020

Financiranje

17. poudarja, da so precejšnja ovira za naložbe tako začetni stroški naložb, kompleksne sheme financiranja, ločene spodbude (dilema med najemnikom in lastnikom), srednjeročna in dolgoročna obdobja za povračilo naložb, regulativne in upravne ovire, tudi za stavbe z več lastniki, kot tudi oblikovanje obstoječe podpore in neobstoj predvidljivega dolgoročnega okvira politike;

18. poudarja, da bi bilo treba v shemah financiranja v okviru okrevanja po COVID-19 in njegovega učinka na javne in zasebne finance spodbujati in prednostno obravnavati temeljite prenove, tudi če so postopne, če je njihov namen doseči podnebno nevtralnost do leta 2050 s primernimi spodbudami in cilji, s tem pa ustvariti energetsko zelo učinkovit in razgljičen stavbni fond; meni, da je to pogoj, da se prenove stavb štejejo za trajnostne dolgoročne naložbe; poudarja vlogo kazalnikov stroškovne učinkovitosti, vključno s stranskimi koristmi;

19. poudarja, da bi morale države članice zasnovati jasne smernice in začrtati merljive, ciljne ukrepe ter spodbujati enak dostop do financiranja, tudi v najmanj učinkovitih segmentih nacionalnega stavbnega fonda, energijsko revnih potrošnikov, socialnih stanovanj in gospodinjstev, ki so odvisna od dilem ločenih spodbud, pri tem pa upoštevati cenovno dostopnost;

20. poudarja, da bi bilo treba lastnike nepremičnin – zlasti tiste, ki imajo nizke dohodke in živijo v energijski revščini –, stanovanjska združenja in zadruge, ponudnike javnih stanovanj ter lokalne organe podpreti pri tem, da bi njihov stavbni fond in grajeno okolje postala odporno na podnebje, na primer z nepovratnimi sredstvi ali finančnimi instrumenti, ki bodo temeljili na dodatnosti financiranja iz naslova večletnega finančnega okvira, nacionalnih proračunov in virov zasebnega sektorja;

21. meni, da je treba v vseh ustreznih evropskih skladih prednostno nameniti sredstva za prenove zaradi energijske učinkovitosti, da se je treba dobro usklajevati, da bi našli sinergije, olajšati kombiniranje, združevati projekte in jih načrtovati, da se zagotovi pravočasno črpanje sredstev; poziva finančne institucije, naj namenijo znatna sredstva za krepitev zmogljivosti in tehnično pomoč; poudarja da bo poleg rednega in stalnega financiranja na evropski, nacionalni in regionalni ravni ter zasebnih naložb potrebnih vsaj 75 milijard EUR na leto v obliki spodbud EU, da bi omogočili temeljite prenove za dosego energijsko zelo učinkovitega stavbnega fonda do leta 2050; poziva sozakonodajalca, naj potrebna sredstva zagotovita v okviru evropskega načrta za okrevanje gospodarstva, nenazadnje zaradi pomoči tistim v družbi, ki bodo imeli od prenov največ koristi;

22. pozdravlja, da ugotovitve kažejo na cenovno premijo pri energijsko zelo učinkovitih stavbah ([25]), kar lastnikom stavb zagotavlja donosnost naložbe, vendar priznava, da je treba znižati ceno stanovanj, gradnje in prenove na splošno;

23. poudarja, da je treba zagotoviti ustrezen in enostaven dostop do posojil in finančnih sredstev, da bi malim in srednjim podjetjem, skupnostim in družinam pomagali pri nujnih prenovah obstoječega stavbnega fonda;

24. pozdravlja razpoložljive možnosti financiranja prenove stavb, kot so zelene subvencije ter davčne spodbude in spodbude za posojila; priznava vlogo, ki jo imajo evropski strukturni in investicijski skladi pri financiranju projektov na področju energijske učinkovitosti, pa tudi pri opredelitvi energijske učinkovitosti kot posebnega cilja za regionalni razvoj v obdobju 2021–2027; poudarja vlogo, ki jo ima skupina Evropske investicijske banke pri zagotavljanju posojil, jamstev in finančnih instrumentov, kot so instrument zasebnega financiranja za energetsko učinkovitost (PF4EE), pobuda Pametno financiranje pametnih stavb, pa tudi sklad InvestEU, ki omogočajo tudi financiranje projektov za prenovo socialnih stanovanj;

([25]) Hyland, Marie, Lyons, Ronan, Lyons, Sean, *The value of domestic building energy efficiency – evidence from Ireland (Vrednost energijske učinkovitost stanovanjskih zgradb – dokazi z Irske)*, *Energy Economics*, Zvezek 40, 2012; Mangold, Mikael, Österbring, Magnus, Wallbaum, Holger, Thuvander, Liane, Femenias, Paula, *Socio-economic impact of renovation and retrofitting of the Gothenburg building stock (Družbenoekonomski učinek prenove in naknadnega opremljanja stavbnega fonda v Göteborgu)*, *Energy and Buildings*, Zvezek 123, 2016.

25. opozarja na dobro prakso držav članic, kot so uporaba prihodkov iz sistema EU za trgovanje z emisijami, kombiniranje, priznavanje potreb gospodinjstev z nizkimi dohodki in uporaba regionalnih skladov EU kot jamstev in obnovljivih skladov; poudarja, da v okviru sklada za pravični prehod obstaja možnost financiranja usposabljanja na področju energije iz obnovljivih virov ter v zvezi z energijsko učinkovitostjo in učinkovito rabo virov;

26. poudarja, da je treba stopnjo črpanja sredstev povečati z odpravo ovir, zlasti s tehnično pomočjo, manj zapletenimi merili in poenostavitvijo kombiniranja z drugimi skladi; obžaluje, da so projekti v okviru instrumenta evropske pomoči, namenjene področju energije na lokalni ravni (ELENA), še vedno veliki ter da sta pri manjših projektih in projektih v zvezi s skupnostmi potrebna dodatna podpora in združevanje; meni, da bi lahko bil program EU City učinkovit podporni mehanizem za mesta, da bi ta oblikovala programe celovite prenove, ter da bi bilo treba izvajanje tega programa nadaljevati in v njegovem okviru zagotavljati podporo tudi manjšim projektom;

27. priznava pomembno vlogo, ki jo imajo nepovratna sredstva za raziskave in inovacije; meni, da je potrebno stalno in stabilno financiranje programov celovite prenove iz evropskih in nacionalnih virov brez prekinitev, ki nastanejo zaradi različnih ukrepov proračunskega načrtovanja;

28. meni, da bi morale države članice poskrbeti, da vsi programi celovite prenove namenjajo sredstva za odpravo energijske revščine, omogočanje dostopa in odpravo tehničnih in infrastrukturnih ovir za ranljiva gospodinjstva in tista z nizkimi dohodki, da lahko živijo v primernih, zdravih in energijsko učinkovitih stanovanjih ter da so vključena v programe za prenovo sosesk; poziva k razvoju in izmenjavi primerov dobre prakse z inovativnimi finančnimi instrumenti, kot so financiranje prek gradenj in sheme za gradnje, vključno z energijsko učinkovitimi hipotekami, posojili v okviru projekta EuroPACE in posojili REnOnBill;

29. opozarja na vlogo regionalnih organov in Evropske investicijske banke pri zagotavljanju finančne podpore prek posojil v javnem sektorju, ki bodo komercialne banke, pokojninske sklade in zasebni sektor, zlasti mala in srednja podjetja, spodbudila k nadaljnjim naložbam v prenovo stavb, na primer z javnimi posojilnimi jamstvi in inovativnimi načini financiranja;

30. se zaveda vloge, ki jo lahko imajo pri prenovi novi poslovni modeli, kot so pogodbe o energijski učinkovitosti, prenove, ki jih vodijo posamezniki, energetske skupnosti ter podjetja za energetske storitve, zlasti pa zunajbilančno financiranje za socialna stanovanja, stanovanjska podjetja in poslovne parke; poudarja, da je treba intenzivnost financiranja povezati z ravnjo dosežene energijske učinkovitosti, kot je določeno v direktivi o energijski učinkovitosti stavb, in predlaga, naj se doda premija za stavbe, ki presegajo osnovna merila energijske učinkovitosti; poziva Komisijo, naj izda izvedbene smernice o vseh ustreznih določbah iz svežnja Čista energija za vse Evropejce, da bi ustvarili ugodne okvirne pogoje z določitvijo rednega posvetovanja o vsebini tržnih potreb, ter spodbuja kombiniranje zasebnih in javnih sredstev, uporabo jasnih predlog za pogodbe in posebnih postopkov javnih naročil z dodatnimi pojasnili o pravilnem obračunavanju javnih naložb, povezanih z učinkovitostjo stavb;

31. poziva Komisijo, naj zvišuje cilje glede energetske učinkovitosti, pri čemer naj najprej zviša krovni cilj za leto 2030 na podlagi ustrezne ocene učinka in na predvidljiv način ter predlaga minimalne letne stopnje za prenovo stavb in ukrepe politike, ki bodo zagotavljali temeljito prenovo z ustvarjanjem finančnih spodbud in naložbene stabilnosti;

32. poziva evropske institucije, naj zagotovijo, da se v okviru zadevnih skladov novega večletnega finančnega okvira prednostno določijo posebna sredstva za energijsko učinkovitost in prenovo stavb z jasnimi pogoji in časovnimi okviri, vključno s tehnično pomočjo za zagotavljanje ustrezne stopnje črpanja sredstev; poudarja, kako pomembna za naložbe so jamstva EU, kombiniranje virov financiranja in nepovratna sredstva za sprožitev prenove stanovanj za izboljšanje energijske učinkovitosti; priznava vlogo in uspešen model Evropskega sklada za strateške naložbe (ki ga bo zamenjal sklad InvestEU); poziva k prednostni določitvi sredstev za energijsko učinkovitost stavb v okviru za trajnostno infrastrukturo InvestEU in za rezervacijo namenskih zneskov za energijsko učinkovitost kot posebnega cilja regionalnega razvoja, ki se mora odražati v ustreznih sporazumih o partnerstvu držav članic, podpisanih s Komisijo;

33. poziva Komisijo, naj odstrani finančne in nefinančne ovire za višjo stopnjo črpanja sredstev iz regionalnih skladov, namenjenih za celovito prenovo stavb do leta 2021;

34. poziva k okrepitvi zmogljivosti programa evropske pomoči za področje energije na lokalni ravni (ELENA) in Evropske investicijske banke za zagotavljanje prilagojene in neposredne finančne in tehnične pomoči lokalnim organom, ter posebnih smernic za države članice v okviru načrtov za okrevanje gospodarstva po pandemiji COVID-19;

35. poziva Komisijo, naj prouči, ali je mogoče prihodke iz evropskega sistema trgovanja z emisijami uporabiti za ukrepe za energijsko učinkovitost, kot je prenova stavb, vključno z varovalnimi mehanizmi pred nihanji, pa tudi, ali je mogoče rezervirati del prihodkov z dražbe na ravni EU; poziva Evropsko investicijsko banko in nacionalne finančne ustanove, naj ves čas trajanja projekta zagotavljajo podporo razvijalcem projektov ter naj določijo fiksni delež nepovratnih sredstev, s čimer bi postala prenova privlačna in cenovno dostopna za državljane;

36. poziva Komisijo in države članice, naj oblikujejo prilagodljive modele za sinergije različnih finančnih modelov in instrumentov za financiranje energijske učinkovitosti stavb; poleg tega v skladu s poročilom Evropskega računskega sodišča ([26]) zahteva sprejetje stroškovno učinkovitega pristopa k energijski prenovi stavb; spodbuja temeljito spremljanje stroškovne učinkovitosti operativnih programov na podlagi stroškov na prihranjeno enoto emisij CO_2; poleg tega meni, da bi morala Komisija zagotoviti, da nacionalne uprave pri dodeljevanju sredstev EU spoštujejo načela stroškovne učinkovitosti in učinkovitosti za namene energijskih prihrankov;

37. poziva Komisijo, naj se nadalje zavzema za uporabo javno zasebnih partnerstev, kot je PF4EE v zvezi s pametnim in trajnostnim financiranjem, pri čemer naj opredeli možne koncepte lokalnega financiranja;

38. poziva Komisijo, naj pregleda pravila EU glede državne pomoči, vključno z naložbami malih in srednjih podjetij, da bi ustvarila okvir, ki bi omogočal ukrepe za energijsko učinkovitost in spodbujal programe celovite prenove, vključno z namestitvijo ali prenovo daljinskih ogrevalnih sistemov po poenostavljenih postopkih in z ustreznimi pragovi, ter sheme razgradnje za ogrevalne naprave na fosilna goriva, kadar se zamenjajo z individualnimi ali skupnimi napravami, ki uporabljajo energijo iz obnovljivih virov, ali ogrevanje s presežno toploto; vendar poudarja, da mora vsaka revizija pravil EU glede državne pomoči prispevati predvsem k enaki obravnavi in povečanju konkurence;

Gradbene tehnologije in materiali

39. poudarja, da je treba zmanjšati stroške, skrajšati trajanje prenove ter okrepiti uspešnost, zanesljivost in vključevanje, da bi okrepili programe celovite prenove z ustvarjanjem odprtih in konkurenčnih trgov za prenovo ter industrijsko proizvedenimi montažnimi elementi, ter priznavanjem potenciala obstoječe tehnologije za vključevanje energije iz obnovljivih virov v običajne gradbene materiale, ki jih je mogoče uporabiti kot obloge za prenovo obstoječega stavbnega fonda, ter da je treba izvajati serijske in območne prenove; poudarja vlogo, ki jo imajo vnaprejšnja izdelava sestavnih delov zunaj objekta prenove za pospeševanje, obseg in stroškovno učinkovitost; ugotavlja, da v državah članicah obstajajo primeri dobre prakse v zvezi s prenovo stavb v različnih segmentih stavb, ki jih je zdaj treba posnemati in jih preslikati v večje merilo, da bi dosegli rezultate; poudarja, da bi bilo koristno povečati raziskovalna prizadevanja na tem področju;

40. poudarja, kako pomembna je prilagodljivost pri izbiri tehnologij, ki se uporabljajo za prenovo in gradnjo; meni, da bi bilo treba vse razpoložljive tehnologije uporabiti v ciljno usmerjenem pristopu, s katerim bi pospešili razogljičenje stavbnega fonda; poudarja, da ima uporaba energije iz obnovljivih virov ključno vlogo pri tem razogljičenju; poudarja, kako pomembno je razogljičeno daljinsko ogrevanje in hlajenje z vključenim shranjevanjem za bolj povezane in vključene energetske skupnosti; zato poziva Komisijo in države članice, naj dejavno promovirajo in spodbujajo popolno vključitev energije iz obnovljivih virov v stavbni sektor;

41. poziva Komisijo, naj podpira programe raziskav in razvoja v zvezi z učinkovitimi gradbenimi materiali, in ob upoštevanju socialnih razmer poziva, naj se na podeželskih in oddaljenih območjih začne izvajati poceni sistem ogrevanja, ki bi temeljil na energiji iz obnovljivih virov; opozarja na danski primer dobre prakse pri razogljičenju toplote z omrežji daljinskega ogrevanja v lasti skupnosti, ki jih poganjajo sončna toplota, toplotne črpalke in biomasa;

([26]) posebno poročilo Evropskega računskega sodišča št. 11/2020 z dne 28. aprila 2020 z naslovom Energijska učinkovitost stavb: še vedno je potreben večji poudarek na stroškovni učinkovitosti, https://www.eca.europa.eu/en/Pages/DocItem.aspx?did=53483

42. poudarja, da je treba odjemalce obveščati in jih spodbuditi, naj stare neučinkovite tehnologije ogrevanja in hlajenja zamenjajo s sodobnimi in zelo učinkovitimi rešitvami na podlagi energije iz obnovljivih virov, zlasti pri sprejemanju odločitev o zamenjavah, hkrati pa priznava, da se fosilna goriva, zlasti zemeljski plin, trenutno uporabljajo v ogrevalnih sistemih stavb; poziva Komisijo in države članice, naj uvedejo sheme razgradnje v skladu s krožnim gospodarstvom ter naj med rutinskimi pregledi uporabijo označevanje učinkovitosti in svetujejo, da pospešijo nadomeščanje; poziva države članice, naj v okviru nacionalnih energetskih in podnebnih načrtov postopoma opustijo uporabo tehnologij ogrevanja, ki temeljijo na fosilnih gorivih;

43. poudarja, da je Evropa vodilna na področju vgradnje fotovoltaike v stavbe; predlaga, da bi tehnologije, ki uporabljajo obnovljive vire energije, v splošnem priznali kot ključno strateško vrednostno verigo, in tudi, da bi v prihodnjem valu prenove uvedli evropski program za strešno sončno energijo;

44. poudarja, da je treba načelo „energetska učinkovitost na prvem mestu“ vključiti v vse politike in ukrepe, tudi zmanjševanje potreb po energiji za ogrevanje, hlajenje in vročo vodo ter za osvetljevanje in prezračevanje, preostalo povpraševanje pa elektrificirati z energijo iz obnovljivih virov v kombinaciji s toplotnimi črpalkami ali učinkovitimi sistemi daljinskega ogrevanja in hlajenja, ki temeljijo na obnovljivih virih energije, ter pri uravnavanju obremenitev in prožnosti;

45. poudarja, da je treba odstraniti ovire, izboljšati dostop do omrežja, med drugim tudi z uskladitvijo in poenostavitvijo dovoljenj za mala in srednja podjetja, ter poudarja, da je treba načrtovati programe celovite prenove, da bi dosegli sinergije, na primer v zvezi z dostopnostjo stavb, potresno in požarno varnostjo, električno mobilnostjo (vključno s predhodno napeljavo kabelskih vodov za polnjenje električnih vozil), izboljšanjem odpornosti stavb na podnebne razmere, med drugim z oblikovanjem zelenih prostorov, streh in zidov, ki izboljšujejo gospodarjenje z vodo in prispevajo k izboljšanju biotske raznovrstnosti v mestih;

46. opozarja, da bi bilo treba vidike požarne varnosti upoštevati pri projektiranju, izbiri materialov, gradnji, prenovi in upravljanju stavb za namene izboljšanja preprečevanja, odkrivanja, zgodnje zadušitve, evakuacije, delitve zgradbe na požarne sektorje, strukturne odpornosti in gašenja požarov ter ustreznega znanja strokovnjakov pri oblikovanju, izgradnji in prenovi;

47. meni, da bi morale biti energijsko učinkovite stavbe zdrave, cenovno dostopne, varne in vzdržne; poudarja pomen tako imenovane sive energije, trajnosti stavb, učinkovite rabe virov, toplotnega ugodja, izboljšane kakovosti zraka, zdravega ozračja v notranjosti stavb ter pristopov na podlagi življenjskega cikla, ki so v skladu s krožnim gospodarstvom, pa tudi potrebo po tem, da se v zvezi s strategijo za trajnostno grajeno okolje sprejme celosten in enoten pristop; pri tem poudarja pomen vključevanja pasivnih in naravnih elementov v zasnovo stavb in velik potencial izkoriščanja stavbnih fasad pri preoblikovanju grajenega okolja v decentraliziranega proizvajalca energije iz obnovljivih virov, saj se z njim ohranjajo zemljišča in krajinska območja;

48. poudarja, da je treba ustrezno ravnati z gradbenimi odpadki in odpadki po rušenju ter jih zmanjšati; ugotavlja, da bi bilo treba za ustrezno in varno ravnanje z vsemi gradbenimi odpadki ter za reciklažo in ponovno uporabo gradbenih materialov, varno ravnanje, odstranjevanje in nadomeščanje nevarnih snovi v tokovih odpadkov uvesti sisteme zbiranja in vračanja ter objekte za ločevanje, s katerimi bi zaščitili zdravje stanovalcev in delavcev ter okolja; meni, da bi bilo treba vzpostaviti sistem označevanja krožnega gospodarstva, ki bi temeljil na okoljskih standardih in merilih za materiale, povezanih z njihovim potencialom za preprosto in nizkoenergijsko ponovno vključitev v vrednostno verigo, pri čemer bi bilo treba zlasti upoštevati vlogo sekundarnih surovin; ugotavlja, da je treba sedanji pristop, ki temelji na okoljski deklaraciji proizvodov, razširiti in uporabiti tudi kot podlago za oceno stavb, podobno kot se uporablja okvir Level(s); poziva Komisijo, naj v okviru akcijskega načrta za krožno gospodarstvo in strategije za trajnostno grajeno okolje predlaga konkretne ukrepe v zvezi s temi vprašanji;

49. poudarja, da bo temperatura zaradi podnebnih sprememb v poletnih mesecih v mestih vse višja; poleg tega poudarja številne prednosti zelenih infrastrukturnih rešitev za boljšo kakovost zraka, večje udobje in odpornost proti podnebnim spremembam, saj znatno zmanjšujejo potrebe po energiji, pomagajo obnoviti vodni cikel in podpirajo mestno biotsko raznovrstnost, hkrati pa prispevajo k načelom kroženja; poziva Komisijo in države članice, naj pri obsežni prenovi in gradnji novih stavb spodbujajo uporabo naravnih in nizkoogljičnih gradbenih materialov, uvedbo zelenih streh in zidov, hladnih površin in drugih pasivnih tehnik; poziva Komisijo, naj upošteva te premisleke in v pobudi za prenovo spodbuja zelene infrastrukturne rešitve in elemente v zvezi z biotsko raznovrstnostjo;

četrtek, 17. september 2020

50. opozarja, da so trajnostni gradbeni materiali, kot je les, bistveni za dosego nizkoogljičnega in dolgotrajnega stavbnega fonda ter da je gradnja priložnost, da se ogljik shrani v gradbene proizvode na biološki osnovi v mejah trajnostne razpoložljivosti;

51. poudarja pomen pregleda obstoječih usklajenih standardov, da bi pokrivali učinkovitost gradbenih proizvodov z vidika trajnosti, saj bi morali biti skladni s skupnim evropskim pristopom za izračun življenjskega cikla stavb in obstoječimi evropskimi standardi, tj. EN 15978 za stavbe in EN 15804 za gradbene proizvode; poudarja, da bi bilo treba v okviru zasnove prenove v skladu s cilji krožnega gospodarstva optimizirati energetski in podnebni učinek celotnega življenjskega cikla stavbe, pri tem upoštevati učinke proizvodnje, uporabe in projektiranja za recikliranje, recikliranje gradbenih proizvodov in odpadkov ter opremo, potrebno za popravilo; poziva Komisijo, naj to obravnava v strategiji o krožnem gospodarstvu in do leta 2021 pregleda Uredbo (EU) št. 305/2011 o določitvi usklajenih pogojev za trženje gradbenih proizvodov ([27]), da bi omogočili dobro delovanje notranjega trga s temi proizvodi, ter naj nagrajuje tehnološke raziskave in inovacije, da bi podpirali prenovo in gradnjo energijsko zelo učinkovitih stavb;

52. poziva Komisijo, naj poleg tega opredeli dobro prakso za programe celovite prenove, da bi vključili tudi zgodovinske spomenike in objekte kulturne dediščine; priznava specifičnost in krhkost objektov kulturne dediščine ter meni, da je mogoče v večini primerov združiti varstvo stavb in večjo energijska učinkovitost, hkrati pa poudarja, da bi morala prenova objektov kulturne dediščine vedno potekati v skladu z nacionalnimi pravili za ohranjanje dediščine, Beneško listino o ohranjanju in obnovi spomenikov in spomeniških območij iz leta 1964 ter izvirno arhitekturo;

53. poudarja, da je treba zagotoviti prave energijske prihranke na podlagi preverjanja, ki ga opravijo certificirani strokovnjaki, in spremljanja energijske učinkovitosti po prenovi, saj bo to zagotavljalo zelo kakovostno prenovo, boljše naložbene možnosti in večjo stroškovno učinkovitost ([28]);

54. poziva države članice, naj med drugim v svojih strategijah javnega naročanja in javno financiranih projektov obnove in gradnje v največji možni meri upoštevajo in spodbujajo ponovno uporabo, recikliranje in rekuperacijo materialov, na primer s pregledom zelenih javnih naročil ([29]), pa tudi z racionalizacijo energijske učinkovitosti ter okoljskih in socialnih meril za prenovo stavb, hkrati pa naj v javnih razpisih zagotavljajo enake konkurenčne pogoje; opozarja na pomen lokalno pridobljenih gradbenih materialov za ohranjanje gradbenih tradicij, zagotavljanje najprimernejših materialov glede na podnebne pogoje posamezne regije ter zmanjšanje emisij in stroškov prevoza;

Standardi, znanja in zdrave stavbe

55. poudarja pomen stranskih koristi ob zahtevah glede prenove na sprožilnih točkah, saj se z njimi ne ustvarijo le energijski prihranki, temveč se z njimi tudi poveča vrednost nepremičnine in zagotavlja podpora za premostitev ovir, kot so ločene spodbude; meni, da bi bilo treba dati prednost temeljiti prenovi najmanj učinkovitih stavb, tudi če je prenova postopna, zlasti z določitvijo minimalnih standardov energijske učinkovitosti, ki so bistveni za naložbe v prenovo in bi jih bilo treba uporabljati horizontalno, temeljili pa bi na obstoječih nacionalnih energijskih nalepkah; meni, da bi morali ti ukrepi koristiti stanovalcem in bi lahko pomagali odpraviti energijsko revščino ([30]); ugotavlja, da je stopnja temeljite prenove ob pričakovani 0,2-odstotni stopnji zelo nizka; predlaga pregled in uvedbo minimalnih ciljev glede prenove, da bi izpolnili cilje glede dosege podnebne nevtralnosti do leta 2050;

56. poudarja, da postopno strožji minimalni standardi energijske učinkovitosti pripomorejo k operacionalizaciji dolgoročnih strategij prenove, če so pravilno načrtovani in se postopno uvedejo, in ustvarjajo naložbeno varnost za trg, zlasti če jih spremljajo krepitev zmogljivosti, prilagojeni nasveti, tehnična pomoč in finančna podpora;

([27]) Uredba (EU) št. 305/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. marca 2011 o določitvi usklajenih pogojev za trženje gradbenih proizvodov in razveljavitvi Direktive Sveta 89/106/EGS (UL L 88, 4.4.2011, str. 5).

([28]) Evropsko računsko sodišče, op. cit.

([29]) Sporočilo Komisije z dne 16. julija 2008 z naslovom Javna naročila za boljše okolje (COM(2008)0400).

([30]) Delovni dokument služb Komisije – ocena učinka, priložena predlogu direktive Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive 2010/31/EU o energetski učinkovitosti stavb, str. 95–97 (SWD (2016)0414).

57. poziva k odločnejšemu pristopu, ki temelji na dokazih ter bo z uporabo zanesljivih in okrepljenih podatkov omogočal natančno oceno energijske učinkovitosti v stavbah in stroškovne učinkovitosti ukrepov, pri čemer bo spodbujal enake konkurenčne pogoje za „dobro prakso“ v zvezi s stroškovno učinkovitimi rešitvami v EU;

58. je prepričan, da bo uvedba načrtov za prenovo stavb, s katerimi bi spodbujali, usklajevali in spremljali stalne izboljšave ter nadzorovali temeljitost prenove in energijsko učinkovitost, koristila lastnikom in upraviteljem stavb ter najemnikom, ki bi morali imeti vpogled vanje; poudarja, da bi morali biti ti načrti za prenovo stavb skupno orodje EU, prilagojeni nacionalnim in regionalnim posebnostim, da bi lahko z njimi obravnavali izzive, ki jih prinaša raznovrstnost stavbnega fonda, in bi jih morali uskladiti z obstoječimi izkaznicami energijske učinkovitosti stavb;

59. poudarja pomen strnitve informacij o stavbah v enem samem digitalnem orodju; meni, da bi to moralo vključevati tudi potencial materialov za krožnost, oceno dejavnikov za kakovost zraka v notranjih prostorih, tudi z vidika zdravja in varnosti, in zanesljive kazalnike, ki bi temeljili na obstoječih okoljskih instrumentih in standardih;

60. poudarja pomen in potencial, ki ga ima Sklad za pravični prehod v okviru načrta za okrevanje gospodarstva po krizi zaradi COVID-19 za usposabljanje in kvalifikacijo delavcev v gradbenem sektorju in sektorju prenove pa tudi za izpopolnjevanje in prekvalifikacijo delavcev v prizadetih regijah, vključno z digitalizacijo podjetij za prehod na ogljično nevtralno gospodarstvo;

61. poudarja, da bi morale biti rezultat projektov prenove stavb vedno zdrave stavbe brez plesni, pri čemer je treba upoštevati kakovost zraka v zaprtih prostorih; poudarja, da lahko pregled standardov glede kakovosti zraka, toplotnih pogojev in drugih zdravstvenih in bivanjskih vidikov, povezanih z zaprtimi prostori, vključno z zadostno dnevno svetlobo in mehansko ventilacijo, prispeva k zdravju in produktivnosti uporabnikov stavb ter povečajo njihovo delovno ali učno učinkovitost ter zagotovi velike prihranke glede socialnega varstva, s tem pa zmanjša javne izdatke držav članic, od česar imajo korist gospodarstvo EU in njeni državljani kot celota;

62. poudarja, da je treba zagotoviti ustrezno raven znanja in spretnosti o vzdrževanju stavb ter poklicni in zasebni uporabi, vključno s spremembo vedenjskih vzorcev, da bi v celoti izkoristili prednosti, povezane z večjo energijsko učinkovitostjo;

63. poziva Komisijo, naj sproži pobudo za znanja in spretnosti ter informacije v sektorju prenove in gradnje, ki bi vključevala tudi razsežnost spola, da bi z deležniki sodelovali pri prekvalifikaciji, izpopolnjevanju in krepitvi zmogljivosti, s poudarkom na zaposlovanju, da bi k delu v sektorju prenove privabili zlasti mlade; poudarja, da zagotavljanje kakovosti, skladnosti in varnosti zahteva, da imajo strokovnjaki, ki sodelujejo pri načrtovanju in gradnji/prenovi, ustrezna znanja in spretnosti ter da so v to vključeni posredniki, kot so inštalaterji, arhitekti ali pogodbeniki; poziva države članice, naj oblikujejo nacionalno strategijo za izboljšanje znanj in spretnosti v gradbenem sektorju, s poudarkom na energijski učinkovitosti, trajnosti in krožnosti materialov, pasivnih tehnikah in vključevanju energije iz obnovljivih virov, vključno z lastno porabo in digitalnimi rešitvami, ter zagotovijo posebno podporo delavcem v mikro, malih in srednjih podjetjih;

64. poziva Komisijo, naj podpira znanja in spretnosti ter inovacije za programe celovite prenove s Skladom za pravični prehod, ciljno usmerjenimi ukrepi Marie Skłodowske-Curie in programom Erasmus+ ter vzpostavi misijo v okviru programa Obzorje Evropa o prenovi skupnosti in sosesk ter izvajalsko agencijo EACE za spodbujanje in izvajanje koalicije strateških spretnosti za gradbeni sektor, namenjene oblikovanju in zagotavljanju splošnih vsebin za usposabljanje, s katerimi bi odpravili obstoječe vrzeli v znanjih in spretnostih; poziva tudi posameznike, podjetja in organizacije, naj uporabljajo pilotni program jamstva za znanja in spretnosti ter izobraževanje in podobne programe za usposabljanje, strokovno izpopolnjevanje in izobraževanje v sektorjih prenove;

65. poziva Komisijo, naj do leta 2022 pripravi poglobljeno oceno učinka za tipologije stavb, stanovalcev in lastnikov ter oblikuje zakonodajni okvir za uvedbo minimalnih standardov energijske učinkovitosti, ki se bodo postopno poostrovali v skladu s ciljem za leto 2050; poudarja, da bi ti standardi pripomogli k operacionalizaciji poti za energijsko zelo učinkovit in razogljičen stavbni fond najpozneje do leta 2050 ter da bi bilo z njimi mogoče zagotavljati preglednost in varnost trga, kar zadeva preobrazbo obstoječega stavbnega fonda; poudarja, da bi moral minimalne zahteve glede energijske učinkovitosti na nacionalni ravni dopolnjevati celovit sveženj ukrepov politike, ki vključujejo vsaj obveščanje ter zagotavljanje prilagojenih nasvetov državljanom in ustrezne finančne podpore;

četrtek, 17. september 2020

66. poziva Komisijo in države članice, naj do leta 2025 pospešeno uvedejo digitalne načrte o prenovi stavb, ki bodo vsebovali razdelek z informacijami o izboljšani kakovosti zraka v zaprtih prostorih in zdravih stavbah;

67. poziva Komisijo, naj v okviru vala prenove razvije podnebni kalkulator EU, ki bo zagotavljal točno in zlahka razumljivo označevanje gradbenih materialov, proizvodov in storitev, povezanih s prenovo stavbnega fonda EU pred letom 2050; poudarja, da bi moral podnebni kalkulator EU zagotavljati enake konkurenčne pogoje za ključne akterje, ki prispevajo k odtisu emisij toplogrednih plinov v okviru programov celovite prenove, ki se nanašajo na stavbni fond EU, ali so z njim povezani, in da bi ta „celostni pristop“ tlakoval pot pozitivnim vedenjskim učinkom prebivalcev, panog ter malih in srednjih podjetij EU; poudarja, da mora ta koncept temeljiti na načelih krožnega gospodarstva in gospodarstva življenjskega cikla, da bi spodbujal povpraševanje po podnebju prijaznemu blagu, izdelanem v Evropi, in krepil konkurenčnost stavbnega sektorja EU; predlaga Komisiji, naj pri ocenjevanju emisij toplogrednih plinov uporablja že znane znanstvene metode in naj se pri tem opira na okoljski odtis izdelkov;

68. poziva, naj se v prihodnjo revizijo direktive o energetski učinkovitosti v člene 3, 5 in 18 vključi povečana ambicioznost ter naj se v okviru revizije direktive o energetski učinkovitosti stavb oblikuje nov pristop k opredelitvi standardov za stavbe, ki bodo skladni z energetskimi in podnebnimi cilji EU;

69. poziva Komisijo, naj pregleda učinek energijskih izkaznic v državah članicah in uvede strožje določbe zanje; ugotavlja, da bi bilo treba izboljšati zanesljivost, skladnost in primerljivost energijskih izkaznic v EU, da bi postale zanesljivo tržno orodje za ocenjevanje učinkovitosti stavb in njihove kakovosti, zlasti za finančni sektor;

Digitalizacija in zanesljivi podatki

70. meni, da digitalizacija omogoča dejavno udeležbo prebivalcev v energetskem sistemu prek razpršene proizvodnje, shranjevanja, prožnosti ter združevanja in povezovanja sektorjev; poudarja vlogo, ki jo imajo digitalizacija in podatki pri pospeševanju načrtovanja, izvajanja, nadzora in spremljanja rezultatov načrtov prenov ter za učinkovitejše načrtovanje in upravljanje energije;

71. poziva Komisijo, naj prouči zanesljivost in pomanjkanje podatkov o stavbah in upošteva, kako bi lahko nadaljnja uporaba digitalizacije pozitivno prispevala k zagotavljanju odločnega pristopa, ki temelji na dokazih, pri sprejemanju politik, povezanih z energijsko učinkovitostjo ter prenovami; priznava, da je treba digitalizirati nacionalne podatkovne zbirke energijskih izkaznic, podatke o stavbah in druge gradbene informacije, da bodo ti na voljo za namene uporabe digitalnih načrtov za prenovo stavb in drugih aplikacij pametnih stavb;

72. meni, da je internet stvari sredstvo za merjenje dejanskega učinka prenove na energijsko učinkovitost stavb in da omogoča obsežne stroškovno učinkovite strategije prenove; poudarja potencialno vlogo integrirane umetne inteligence za analizo podatkov ter spremljanje, upravljanje in prilagajanje porabe energije v stavbah;

73. meni, da so digitalizacija stavb in gradbene tehnologije ključna gonila večje energijske učinkovitosti; poziva vse udeležene lokalne, regionalne, nacionalne in evropske akterje, naj proaktivno sodelujejo pri spodbujanju digitalizacije;

74. poudarja koristi visokozmogljivih omrežij za komunikacijsko infrastrukturo pri spodbujanju pametnih domov, v zvezi s katerimi se šteje, da so vključeni v širši digitalni energetski ekosistem, ki stavbam omogoča uporabo in izvajanje pametnih funkcij ter povezovanje energije in prihranke v različnih sektorjih gospodarstva, tudi z odzivom na povpraševanje in optimizacijo porabe energije v stavbah s pametnimi napravami, gospodinjskimi aparati s samodejnim upravljanjem, električnimi toplotnimi črpalkami, baterijskim shranjevanjem energije, polnilnicami za električna vozila in pametnimi števci ter drugimi digitalnimi tehnologijami; pozdravlja cilj revidirane direktive o energetski učinkovitosti stavb glede nadaljnjega spodbujanja pametnih gradbenih tehnologij prek kazalnika pripravljenosti na pametne sisteme kot podpornega orodja pri ocenjevanju pripravljenosti stavb na pametne sisteme in krepitve ozaveščenosti med lastniki stavb in stanovalci o pomenu sistemov za avtomatizacijo in nadzor stavb za splošno učinkovitost stavb, katerih uporabo iz členov 14 in 15 bi bilo treba razširiti;

75. poudarja pomen pametnih omrežij, saj omogočajo učinkovito vključevanje energije iz obnovljivih virov v elektroenergetska omrežja, in spodbuja k iskanju novih možnosti za vmesnike s sistemskimi operaterji prenosnih omrežij in sistemskimi operaterji distribucijskih omrežij za boljšo energijsko učinkovitost in elektroenergetske storitve; poudarja, da lahko pametne stavbe, priključene na nano ali mikro omrežja, zagotavljajo boljšo stabilnost oskrbe z električno energijo in razpoložljivost sistemov za ogrevanje in hlajenje;

76. poudarja, da so zaradi stanovanjskih in potrošniških pravic potrebni socialni zaščitni ukrepi, varstvo podatkov, spoštovanje zasebnosti in privolitev, ki bodo v skladu s Splošno uredbo o varstvu osebnih podatkov; poudarja, da bi morale biti digitalne rešitve, zagotovljene med prenovo, intuitivne, preproste in interoperabilne, ob njihovi namestitvi pa je treba stanovalcem zagotoviti potrebno usposabljanje, informacije in podporo; pri tem poudarja potencial nevsiljivih digitalnih tehnologij;

77. poziva Komisijo, naj oceni potrebo po pregledu zahtev glede polnilne infrastrukture v direktivi o energetski učinkovitosti stavb; poudarja, da je pametna polnilna infrastruktura pogoj za povečanje čiste električne mobilnosti;

Val prenove

78. meni, da je val prenove priložnost, da bi v skladu z evropskim zelenim dogovorom, pa tudi ciljem ničelne stopnje emisij do leta 2050, do leta 2050 dosegli energijsko učinkovit in podnebno nevtralen stavbni fond, in sicer z akcijskim načrtom za programe celovite prenove, pri čemer bo poudarek na skupnostih, zlasti tistih, ki se spopadajo z energijsko revščino, in zagotavljanju zdravih, dostojnih, cenovno dostopnih in energijsko učinkovitih stavb, v katerih bodo lahko ljudje dosegli ves svoj potencial, kar je mogoče izvajati v popolni sinergiji z novo industrijsko strategijo za Evropo, strategijo za mala in srednja podjetja za trajnostno in digitalno Evropo, strategijo za krožno gospodarstvo, mehanizmom za pravičen prehod in instrumenti za okrevanje ter strategijami, ki bodo Evropo usposobile za digitalno dobo;

79. je prepričan, da lahko val prenove omili vpliv krize zaradi COVID-19 s spodbujanjem nacionalnega in lokalnega gospodarstva, na primer s podpiranjem visokokakovostnih in osnovnih delovnih mest v gradbeništvu in sektorju energije iz obnovljivih virov ter podpiranjem delavcev v mikro, malih in srednjih podjetjih, ki predstavljajo 97 % sektorja, ter navsezadnje z aktiviranjem različnih priložnosti in prednosti, ki bi jih pridobili z boljšo energijsko učinkovitostjo evropskega stavbnega fonda, med njimi tudi številnih socialnih in okoljskih stranskih koristi; poudarja, da ima lahko val prenove pomembno vlogo pri trajnostnem okrevanju in je lahko osrednjega pomena za načrte prenove po COVID-19; zato poudarja, da Komisija ne bi smela odlašati s tem predlogom in bi morala zagotoviti vse razpoložljive možnosti financiranja;

80. poziva k ambicioznemu izvajanju svežnja o čisti energiji; poudarja, da so nacionalni energetski in podnebni načrti pomembni za omogočanje čim več priložnosti v stavbnem sektorju; potrjuje svojo zavezo, da bo tesno spremljal izvajanje te in vseh drugih določb, ter poziva Komisijo, naj zagotovi izvrševanje ukrepov iz pregledane direktive o energetski učinkovitosti stavb;

81. poziva Komisijo, naj v skladu z uredbo o upravljanju energetske unije načelo „energijska učinkovitost na prvem mestu“ postavi v središče procesa prenove stavbnega fonda EU;

82. pozdravlja dolgoročne strategije za prenovo, ki so jih oblikovale države članice in s katerimi postavljajo mejnike za leti 2030 in 2040 pri doseganju podnebne nevtralnosti; je zaskrbljen, ker mnoge države članice precej zamujajo s predložitvijo dolgoročne strategije za prenovo; poziva te države članice, naj izkoristijo priložnost za izpolnitev svojih pravnih obveznosti iz direktive o energetski učinkovitosti stavb in predložijo zapoznele dolgoročne strategije za prenovo; spodbuja vlade, naj izvajajo inovativne politike za dejavno vključevanje državljanov v programe za energijsko učinkovitost; meni, da bi bilo treba dolgoročne strategije za prenovo priznati kot ključen instrument za načrtovanje, merjenje napredka in izpolnitev ciljev glede energetske učinkovitosti;

83. poudarja, da bi bilo treba energijsko zelo učinkovit in razogljičen stavbni fond doseči z znatnim zmanjšanjem porabe energije na podlagi izvajanja močnih politik, ki omogočajo energijsko učinkovitost, s hkratnim pokrivanjem preostalih potreb z energijo iz obnovljivih virov; poudarja, da bi bilo treba prenovo stavb povezati s širšimi prizadevanji za razogljičenje energetskega sistema ter da bi ta morala potekati skupaj z naložbami v na primer učinkovita omrežja

daljinskega ogrevanja in toplotne črpalke, in sicer na podlagi sistemskega/območnega pristopa, ki vključuje vse možne ukrepe za učinkovitost, kot je rekuperacija presežne toplote; poudarja, da je treba določiti konkretne ukrepe za uresničitev opredeljenega potenciala za zelo učinkovito soproizvodnjo toplote in električne energije ter daljinsko ogrevanje; poudarja, da je ta dosleden pristop potreben, da bi dosegli prehod na energijsko zelo učinkovito gospodarstvo, ki v celoti temelji na energiji iz obnovljivih virov, in zagotovili uskladitev s ciljem omejitve globalnega segrevanja na manj kot 1,5 C;

84. pozdravlja napoved Komisije, da bo spodbujala prenovo šol, bolnišnic in stanovanj za socialno ogrožene, zlasti v fondu javnih stavb, ki so pogosto v najslabšem stanju; vseeno pa poudarja, da je prenova velikega fonda stanovanjskih stavb znaten izziv, saj predstavlja 75 % grajenih površin v EU;

85. se strinja z analizo, da prenova stavb za izboljšanje energijske učinkovitosti prinaša številne prednosti, kot so boljše učenje, hitrejše okrevanje in odprava energijske revščine za tiste, ki se z njo spopadajo; opozarja na boljšo kakovost zraka v zaprtih prostorih in na prostem, zmanjšanje emisij, povečanje energijske učinkovitosti, večje toplotno ugodje in zmanjšanje odvisnosti od uvoza; poziva k doslednemu vključevanju teh prednosti v programe celovite prenove;

86. poziva države članice, naj začnejo izvajati medsektorske, lokalne in prilagojene komunikacijske kampanje o številnih priložnostih in različnih prednostih, ki bi jih prineslo izboljšanje energijske učinkovitosti stavbnega fonda ter naj zagotovijo informacije o točkah „vse na enem mestu“ ter razpoložljivih možnostih financiranja, tudi na ravni EU;

87. poziva Komisijo, naj ukrepe za val prenove vključi v novo in pregledano zakonodajo EU in pregleda podnebne in energetske cilje do leta 2030, pri tem pa v celoti spoštuje načelo subsidiarnosti in stroškovne učinkovitosti, da bi omogočila sinergije med različnimi deli zakonodaje in da bi jih usmerila v dosego podnebne nevtralnosti, pri tem pa zagotovila, da bodo ukrepi energijske učinkovitosti, vključno s prenovo stavb, del ključne politike za zapolnitev vrzeli v ciljih za leto 2030; poudarja pomen finančne podpore za cenovno dostopnost stanovanj za lastnike in najemnike;

88. poziva Komisijo, naj oceni dolgoročne strategije za prenovo in izda priporočila za države članice, v katerih bodo poudarjene obstoječe vrzeli in primeri dobre prakse; poziva države članice, naj spremljajo izvajanje svojih dolgoročnih strategij za prenovo in jih vsakih pet let pregledajo v skladu s ciklom pregleda stanja na podlagi konvencije UNFCCC in njene zaskočne arhitekture ter tako zagotovijo, da bo izpolnjen cilj energijsko zelo učinkovitega in podnebno nevtralnega stavbnega fonda; poziva države članice, naj dolgoročne strategije za prenovo sprejmejo kot orodje za določitev načrta gospodarskih spodbud in okrevanja gospodarstva, in od njih zahteva, naj jih nujno dokončno oblikujejo tako, da bodo ambiciozne in podrobne; poziva države članice, ki tega še niso storile, naj čim prej predložijo svoje dolgoročne strategije za prenovo;

89. poziva, naj se stavbni sektor in sektor prenove, zlasti pa mikro, mala in srednja podjetja, vključijo v svežnje ukrepov za okrevanje gospodarstva; poziva, naj se v načrtu gospodarskih spodbud daje prednost naložbam v prenovo stavb za vzpostavitev energijsko zelo učinkovitega stavbnega sektorja, ki bo temeljil na energiji iz obnovljivih virov;

o

o o

90. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje vsem institucijam EU in državam članicam.